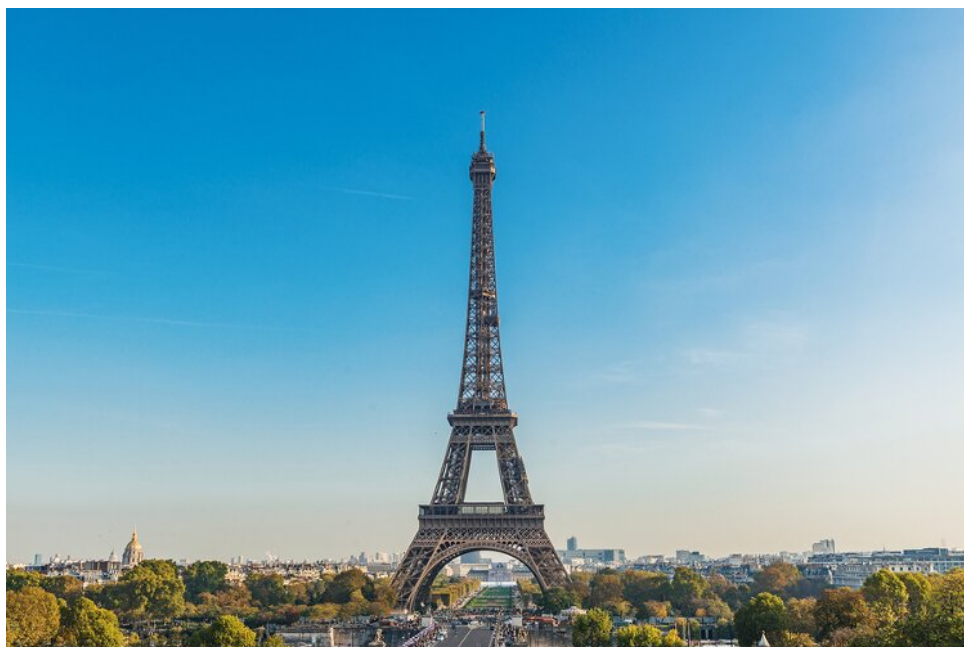

17 Minute Languages Polska:**Francuska gramatyka w pigułce****Co warto wiedzieć o rodzajniku określonym:**

W języku francuskim rodzajnik określony występuje tylko w formie męskiej (**le**) i żeńskiej (**la**).

Rodzajniki określone nie ulegają odmianie.

Przykład: **le** pain (chleb)
 la lune (księżyc)

Jeśli następujący po rodzajniku rzeczownik rozpoczyna się samogłoską (a/e/i/o/u) lub h, to rodzajnik przyjmuje skróconą formę **l'**.

Przykład: **l'** hôtel (hotel)
 l' arbre (drzewo)

Wyjątki: **la** haine (nienawiść); **le** héros (bohater); **le** hibou (sowa)

Rodzajnik określony			
Liczba pojedyncza		Liczba mnoga	
męski	le/ l'	męski	les
żeński	la/ l'	żeński	les

Przykład: **L'**Inde est un beau pays. (Indie są pięknym krajem.)
 Les grenouilles sont au bord de l'étang. (Żaby siedzą przy stawie.)

Co warto wiedzieć o rodzajniku nieokreślonym:

W języku francuskim rodzajnik nieokreślony występuje tylko w formie męskiej (**un**) i żeńskiej (**une**).

Przykład: **un** oiseau (ptak)
une enfant (dziecko)

W liczbie mnogiej rodzajnik nieokreślony jest identyczny dla rodzaju męskiego i żeńskiego.

Przykład:

Des mères sont devant l'école. (Matki stoją przed szkołą.)

W zdaniu „matki” należy rozumieć jako „jakieś bliżej nieokreślone matki”.

Rodzajnik nieokreślony			
Liczba pojedyncza		Liczba mnoga	
męski	un	męski	des
żeński	une	żeński	des

Co warto wiedzieć o rzeczowniku:

Rodzaj gramatyczny rzeczowników

Rzeczowniki mogą być rodzaju męskiego lub żeńskiego.

W języku francuskim nie występuje rodzaj nijaki.

Rodzaje gramatyczne rzeczowników często nie pokrywają się z tymi w języku polskim, dlatego przy nauce kolejnych rzeczowników należy zapamiętywać również ich rodzaj.

Przykład: **la** (f) pomme (jabłko (m))
le (m) travail (praca (ż))

Tip: Rzeczowniki zakończone na „e” są najczęściej rodzaju żeńskiego.

Przykład:

la santé (zdrowie)

la baguette (bagietka)

Do wyjątków należą słowa zakończone na -isme, -age i -ège.

Te rzeczowniki są z reguły rodzaju męskiego.

Przykład:

le fromage (ser)

le tourisme (turystyka)

Istnieje grupa rzeczowników osobowych, które w zależności od nadanej końcówki mogą występować w rodzaju męskim lub żeńskim.

Końcówki męskie: -eur, -er, -teur, -e, -i, -e, -in, -ien, -ais

Końcówki żeńskie: -euse, -ère, -trice, -esse, -ie, -è, -ine, -ienne, -aise

Przykład: un **cousin** (kuzyn); une **cousine** (kuzynka)
un **acteur** (aktor); une **actrice** (aktorka)
un chanteur (śpiewak); une chanteuse (śpiewaczka)

Tworzenie liczby mnogiej

Żelazna zasada:

Większość rzeczowników tworzy liczbę mnoga poprzez dodanie końcówki „s”. („s” nie jest jednak wymawiane!)

Przykład: le supermarché → les supermarchés (supermarkety)
la voiture → les voitures (samochody)

Wyjątki:

- Liczba pojedyncza zakończona na -al → Liczba mnoga na -aux:
un animal → des anima**ux** (zwierzęta)
- Liczba pojedyncza zakończona na -au, -eau, -eu → Liczba mnoga na -x:
un vaisse**au** → des vaisseaux (statki);
un voe**u** → des voeux (życzenia)

Pluraliatantum

Tak jak w języku polskim istnieją w języku francuskim rzeczowniki występujące **tylko w liczbie mnogiej**.

Przykład: les toilettes (toaleta); les épinards (szpinak); les environs (okolica)

Co warto wiedzieć o przymiotniku:

Tworzenie rodzaju żeńskiego przymiotnika

Przymiotniki występują zarówno w rodzaju męskim, jak i żeńskim.

Rodzaj żeński przymiotnika: forma rodzaju męskiego + „e”

(Wyjątek: przymiotnik kończy się na „e”)

Tworzenie liczby mnogiej przymiotników przypomina tworzenie liczby mnogiej rzeczowników.

Przykład:

joli (m) → jolie (ż)

l.mn.: jolis (m) → jolies (ż)

nouveau (m) → nouvelle (ż)

l. mn.: nouveaux (m) → nouvelles (ż)

Pozycja przymiotnika w zdaniu

Przymiotnik występuje najczęściej **po** rzeczowniku.

Przykład: La couleur bleue e très belle.

(Niebieski kolor jest bardzo ładny.)

Wyjątki:

- petit, grande, gros (mały, duży, gruby): une petite femme (mała kobieta)
- vieux, jeune (stary, młody): un vieil arbre (stare drzewo)
- mauvais, bon (zły, dobry)
- long, court, bref (długi, krótki, krótki)

➤ beau, joli, vilain (piękny, ładny, brzydki)

Warto zapamiętać

1. Zmiana znaczenia przymiotnika w zależności od jego pozycji przed rzeczownikiem lub po:
po rzeczowniku: dosłowne znaczenie
przed przymiotnikiem: przenośne znaczenie

Znaczenie dosłowne	Znaczenie przenośne	Przymiotnik
duży	znaczący	grand
sam	samotny	seul

Przykład:

une voiture vieille (stare auto - „stare“ w znaczeniu zabytkowe)

une vieille voiture (stare auto - „stare“ w znaczeniu: jeździmy starym autem i czas kupić nowe)

2. Jeśli przymiotnik dotyczy wiele rzeczowników różnego rodzaju gramatycznego, to przymiotnik przejmuje formę rodzaju męskiego w liczbie mnogiej

Przykład:

Les filles et les garçons **assidus** seront récompensés par l'école.

(**Pilni** (pilne i pilni) dziewczynki i chłopcy będą w szkole wynagrodzeni.)

Stopniowanie przymiotników

1. Tworzenie stopnia wyższego

aussi (tak samo)/ **plus** (więcej, bardziej)/ **moins** (mniej) + przymiotnik

Przykład:

Je suis **moins grande** que ma soeur.

(Jestem 'mniej duży' = **mniejszy** niż moja siostra.)

Elle porte une jupe **plus longue**. (Ona nosi **dłuższą** spódnicę.)

Ta soeur a toujours été **aussi curieuse que** toi.

(Twoja siostra zawsze była **tak samo ciekawa jak ty**.)

2. Tworzenie stopnia najwyższego

rodzajnik określony (**le/la**) + **plus** (więcej, bardziej)/ **moins** (mniej) + przymiotnik

Przykład:

La plus grande piscine se trouve dans la capitale.

(**Największy** basen jest w stolicy.)

L'enfant **le plus gentil** a reçu une glace.

(**Najmilsze** dziecko otrzymało loda.)

Wyjątki przy stopniowaniu:

bon/dobry/dobra/dobre:

bon/bonne – meilleur/meilleure – le meilleur/la meilleure

mal/dobry/zły/zła/złe:

mauvais/mauvaise – pire – le pire/la pire

petit/mali/mala/male:

petit/petite – moindre – le moindre/la moindre

Co warto wiedzieć o przysłówku:

Rozróżniamy dwie formy przysłówka:

- przysłówki pochodzenia odprzymiotnikowego (poli- / poliment – grzecznie)
- proste przysłówki (très – bardzo/ souvent – często)

Tworzenie przysłówek pochodzenia przymiotnikowego:

Przymiotnik rodz. żeńskiego (zakończony na spółgłoskę) + końcówka „-ment“

Przymiotnik rodz. męskiego (zakończony na samogłoskę) + końcówka „-ment“

Przymiotnik (m/ż)	Przysłówek	Tłumaczenie
simple	simplement	prosto
difficile	difficilement	trudno

Co warto wiedzieć o czasowniku:

Francuskie czasowniki podzielone są na cztery typy koniugacyjne. Rozróżniamy czasowniki zakończone na **-er**, **-re**, **-ir** oraz **-oir**.

Tworzenie czasu teraźniejszego

- czasowniki zakończone na **-er** (prawie 90% należy do tej grupy koniugacyjnej)

voyager (podróżować)	
je voyage	ja podróżuję
tu voyages	wy podróżujecie
il, elle, on voyage	on/ona/ono podróżuje
nous voyageons *	my podróżujemy
vous voyagez	wy podróżujecie
ils, elles voyagent	oni/one podróżują

*Tutaj potrzebne jest 'e' między tematem ui końcówką, aby zagwarantować tę samą wymowę przy wszystkich osobach.

- czasowniki zakończone na **-re**

attendre (czekać)	
j'attends	ja czekam

tu attends	ty czekasz
il, elle, on attend*	on/ona/ono czeka
nous attendons	my czekamy
vous attendez	wy czekacie
ils, elles attendent	oni /one czekają

*tutaj 3. osoba liczby pojedynczej to po prostu temat czasownika 'attend'.

➤ Czasowniki zakończone na -ir

Czasowników zakończonych na -ir podzielone są na 2 grupy koniugacyjne. W pierwszej grupie pomiędzy tematem i końcówką wbudowane jest 'ss' oraz zachowane 'i'.

Druga grupa podlega podobnej koniugacji jak czasowniki z końcówką -er oraz nie zachowuje 'i'.

finir (kończyć)	
je finis	ja kończę
tu finis	ty kończysz
il, elle, on finit	on/ona/ ono kończy
nous finissons	my kończymy
vous finissez	wy kończycie
ils, elles finissent	oni/one kończą

mentir (kłamać)	
je mens	ja kłamię
tu mens	ty kłamiesz
il, elle, on ment	on/ona/ono kłamie
nous mentons	my kłamiemy
vous mentez	wy kłamiecie
ils, elles mentent	oni/one kłamią

➤ Czasowniki zakończone na -oir

devoir (musieć)	
je dois	ja muszę
tu dois	ty musisz
il, elle, on doit	on/ona/ono musi
nous devons	my musimy
vous devez	wy musicie
ils, elles doivent	oni/one muszą

Osobliwością w tej koniugacji jest czasownik 'vouloir' (chcieć)

vouloir (chcieć, żądać)	
je veux	ja chcę
tu veux	ty chcesz

il, elle, on veut	on/ona/ono chce
nous voulons	my chcemy
vous voulez	wy chcecie
ils, elles, veulent	oni/one chcą

Czasowniki posiłkowe 'avoir' (mieć) i 'être' (być)

être		avoir	
je suis	ja jestem	j'ai	ja mam
tu es	ty jesteś	tu as	ty masz
il, elle, on est	on/ona/ono jest	il, elle, on a	on/ona/ono ma
nous sommes	my jesteśmy	nous avons	my mamy
vous êtes	wy jesteście	vous avez	wy macie
ils, elles sont	oni/one są	ils, elles ont	oni/one mają

Imparfait – czas przeszły niedokonany

Tworzenie:

Forma wyjściowa = 1. l. poj. czasu teraźniejszego + końcówka 'imparfait'

parler (mówić)	
je parlais	ja mówiłem/ -am
tu parlais	ty mówiłeś/ -aś
il, elle, on parlait	on mówił/ ona mówiła/ ono mówiło
nous parlions	my mówiliśmy/ mówiłyśmy
vous parliez	wy mówiliście/ mówiłyście
ils, elles parlaient	oni mówili/ one mówiły

Czas przyszły

W języku francuskim występują 2 czasy przyszłe:

'Futur composé' - czas przyszły bliski (zwany także 'futur proche') oraz 'futur simple' - czas przyszły prosty.

Obie formy używane są równie często, choć 'futur composé' z reguły dotyczy niedalekiej przyszłości.

Tworzenie 'futur composé':

forma osobowa czasownika 'aller' (iść, jechać) w czasie teraźniejszym + bezokolicznik

chanter (śpiewać) – futur composé	
je vais chanter	ja będę śpiewać
tu vas chanter	ty będziesz śpiewać
il, elle, on va chanter	on/ona/ono będzie śpiewać
nous allons chanter	my będziemy śpiewać
vous allez chanter	wy będziecie śpiewać
ils, elles vont chanter	oni/one będą śpiewać

Tworzenie 'futur simple':

czasowniki zakończone na -er: bezokolicznik bez -r (**regarder**, patrzeć) + końcówka czasu przyszłego
 czasowniki zakończone na -re: bezokolicznik bez -re (**attendre**, czekać) + końcówka czasu przyszłego
 czasowniki zakończone na -ir: bezokolicznik bez -r (**mentir**, kłamać) + końcówka czasu przyszłego

chanter (śpiewać) – future simple	
je chanter ai	ja będę śpiewać
tu chanter as	ty będziesz śpiewać
il, elle, on chanter a	on/ona/ono będzie śpiewać
nous chanter ons	my będziemy śpiewać
vous chanter ez	wy będziecie śpiewać
ils, elles chanter ont	oni/one będą śpiewać

Subjonctif – tryb łączący:

Tryb ten nie występuje w języku polskim, w języku francuskim używany jest do wyrażenia subiektywnego punktu widzenia mówiącego i stosowany jest w dwóch przypadkach:

Przypadek 1:

Rozmówca chce wyrazić życzenie lub osobiste odczucie (swoją punkt widzenia).

Przypadek 2:

Użycie w zdaniach pobocznych, rozpoczynających się na 'que' (że); po określonych zwrotach i wyrażeniach.
 np. Il faut que... (muszę, musisz...), douter que... (wątpić, że...), il est possible que...(jest możliwe, że...), ne pas croire que...(nie wierzyć, że...)

Przykład: Il faut que tu sois là ce soir. (Musisz dzisiaj wieczorem tu być.)

Tworzenie subjonctif w czasie teraźniejszym:

Temat czasownika w 3. osobie liczby mnogiej + końcówka subjonctif

entendre (słyszeć) w subjonctif présent	
que j'entende	(że) słyszę
que tu entendes	słyszysz
qu'il, elle, on entende	słyszy
que nous entendions	słyszemy

que vous entendiez	słyszycie
qu'ils, elles entendent	słyszają

Stosowanie Subjonctif

Subjonctif występuje po:

- chcieć/wymagać:
vouloir que (chcieć, żeby)
- czuć/osobisty punkt widzenia:
trouver étonnant que (uważać za zaskakujące, że)
- powiedzieć/uważać/wierzyć - w zaprzeczeniach
- wątpić:
douter que (wątpić, że)
- wypowiedzi o prawdopodobieństwie, możliwości lub pewności:
probable que, possible que (prawdopodobne /możliwe, że)
- po stopniu wyższym

Co warto wiedzieć o zaimku:

Zaimki osobowe:

Zaimki osobowe	
je	ja
tu	ty
il, elle, on	on, ona, ono
nous	my
vous	wy/Państwo, Pani, Pan
ils, elles	oni, one

Uwaga:

Forma grzecznościowa w języku francuskim wyrażana jest za pomocą **2. osoby liczby mnogiej** (w języku polskim za pomocą 3. osoby liczby pojedynczej i mnogiej).

Przykład:

Madame Meier, **vous** avez reçu une lettre! (Pani Meier, otrzymała **Pani** list!)

Zaimek 'on':

'On' jest często używanym zaimkiem i odmienia się według schematu 3. osoby liczby pojedynczej.

Często występuje z zaimkiem 'się'.

Przykład:

On dit que la France est un pays très jolie.
(Mówi się, że Francja jest pięknym krajem.)

'On' wyraża również zbiorowość, wspólnotę i może być tłumaczony jako „my”.

Przykład:

On fait du sport tous les jours.
(Uprawiamy (**my**) sport każdego dnia.)

Liczba pojedyncza					
Podmiot (mianownik)	je (ja)	tu (ty)	il (on)	elle (ona)	on (ono)
Dalsze dopełnienie (dopełniacz)	me (mi)	te (tobie)	lui (jemu)	lui (jej)	lui (jemu)
Bliższe dopełnienie (biernik)	me (mnie)	te (ciebie)	le (jego)	le (ją)	le (je)

Liczba mnoga				
Podmiot (mianownik)	nous (my)	vous (wy)	ils (oni)	elles (one)
Dalsze dopełnienie (dopełniacz)	nous (nam)	vous (wam)	leur (im)	leur (im)
Bliższe dopełnienie (biernik)	nous (nas)	vous (was)	les (ich)	les (je)

Zaimki dzierżawcze:

Zaimki dzierżawcze			
Liczba pojedyncza		Liczba mnoga	
mon, ma	mój, moja, moje	mes	moje
ton, ta	twój, twoja, twoje	tes	twoje
son, sa	jego, jej	ses	jego, jej
notre	nasz, nasza, nasze	nos	nasze
votre	wasz, wasza, wasze	vos	wasze
ses	jego, jej	leurs	ich

Co warto wiedzieć o budowie zdania

Najczęściej występują dwie różne konstrukcje zdania w języku francuskim.

1. Zdania rozpoczynające się od „voilà“:

Przykład:

Voilà mon chien qui m'apporte le journal.

Możliwe tłumaczenia:

- Tutaj mój pies, który przynosi mi gazetę.
- Patrzcie, mój pies, który...
- Tu jest mój pies, który przynosi mi gazetę.

2. Zdania z „C'est...qui/que“ lub „Ce sont...qui/que...“

Przykład:

C'est mon chien **qui** m'apporte le journal.

(Mój pies przynosi mi gazetę.)

Dosłowne tłumaczenie:

„To jest mój pies, który przynosi mi gazetę.“ jest możliwe, ale mało praktyczne.

Co wart wiedzieć o liczbach

Liczby od 1 do 20:

zéro	0		
un	1	onze	11
deux	2	douze	12
trois	3	treize	13
quatre	4	quatorze	14
cinq	5	quinze	15
six	6	seize	16
sept	7	dix-sept	17
huit	8	dix-huit	18
neuf	9	dix-neuf	19
dix	10	vingt	20

21 - 100	
vingt et un	21
vingt-deux	22
trente	30
trente et un	31
trente-deux	32
quarante	40
cinquante	50
soixante	60
soixante-dix	70
soixante et onze	71
soixante-dix-sept	77
quatre-vingts	80
quatre-vingt-quatre	84
quatre-vingt-neuf	89
quatre-vingt-dix	90
quatre-vingt-onze	91
quatre-vingt-douze	92
cent	100

dodatkowo łącznik **et**.

Uwaga!

Od liczby siedemdziesiąt nazwa składa się z nietypowych w języku polskim kombinacji:

70 to sześćdziesiąt i dziesięć, **71** to sześćdziesiąt i jedenaście, **77** to sześćdziesiąt i siedemnaście itd.

80 to cztery dwudziestki, **84** to cztery dwudziestki i czwórka, **89** to cztery dwudziestki i dziewiątka itd.

90 to cztery dwudziestki i dziesiątka, **91** to cztery dwudziestki i jedenastka, **92** to cztery dwudziestki i piętnastka.

Liczby od dwudziestu do sześćdziesięciu dziewięciu tworzone są tak samo jak w języku polskim, jedynie liczby mające na końcu cyfrę 1 zawierają

Co warto wiedzieć o dniach tygodnia

Dni tygodnia	
lundi	poniedziałek
mardi	wtorek
mercredi	środa
jeudi	czwartek
vendredi	piątek
samedi	sobota
dimanche	niedziela

Przykład:

Je vais au cinéma lundi. – Idę w poniedziałek do kina.

Nous n'avons pas besoin de travailler le samedi et le dimanche. – W soboty i niedziele nie musimy pracować.

